

EĞİTİMDE YENİ YAKLAŞIMLAR DERGİSİ

JOURNAL OF NEW APPROACHES IN EDUCATION

Cilt/Volume: 7
Sayı/Issue: 2

Systematic Review
Sistematiik Derleme

Yıl/Year: 2024
ISSN: 2667-5390

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ALANINDAKİ AKRAN İLİŞKİLERİ MAKALELERİNİN İNCELENMESİ

Prof. Dr. Hülya GÜLAY OGELMAN

ogelman@sinop.edu.tr

Sinop Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Okul Öncesi Eğitimi

Güngör OKUMUŞ

gungor.okumus34@gmail.com

Sinop Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi

Mustafa Emre Can DALKILIÇ

emrecan_444@hotmail.com

Sinop Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü

Öznur ÖZTÜRK ÇAYLI

cayli.oznur@gmail.com

Sinop İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Makale Bilgisi (Article Info): Geliş (Received): 09.06.2024, Kabul (Accepted): 26.11.2024, Yayın (Published): 25.12.2024

ÖZ

Araştırmanın amacı, Türkiye’de okul öncesi eğitim alanında 2000-2023 yılları arasındaki akran ilişkileri konulu 57 makalenin incelenmesidir. Bu çalışmada, Acarindex, Ebscohost, Google Scholar, TR Dizin ve Türk Eğitim İndeksinde akran ilişkileri konusunda yayımlanan makalelerin çeşitli özelliklerine göre dağılımlarını incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Bulgulara göre okul öncesi dönemde akran ilişkileri makalelerinin son yıllarda düzenli olarak gerçekleştirildiği söylenebilir. Makalelerde en çok nitel araştırma yaklaşımının en az ise karma yaklaşımın tercih edildiği belirlenmiştir. Nicelde en çok ilişkisel tarama, nitelde temel nitel araştırma, karmada yakınsayan paralel desenin kullanılmıştır. Makalelerin çoğunluğunun kesitsel olmasına karşılık boyutsal çalışmaların da yapıldığı görülmektedir. Araştırmalarda en çok yer alan çalışma grubunun çocuklar olduğu görülmektedir. Yaş grupları açısından en çok 5-6 yaş grubuyla araştırma yapıldığı belirlenmiştir. En çok 3, en az 6 veri toplama aracına sahip makaleye rastlanılmıştır. Makalelerin çoğunluğunun akran ilişkilerini farklı değişkenler eşliğinde ele alan çalışmalar olmasına karşılık sadece akran ilişkilerini içeren makaleler ile derleme çalışmalarının da olduğu belirlenmiştir. Makalelerde en çok saldırganlık, en az arkadaşlık, akran eğitimi, akran ilişkilerinde güç hakimiyeti, akran tepkileri, kişilerarası problem çözme, yalnızlık ve sosyal memnuniyetsizlik olmak üzere 17 değişkenin ele alındığı görülmüştür. Makalelerde akran ilişkilerinin 22 değişken açısından incelendiği belirlenmiştir. Bu değişkenler içerisinde en çok demografik bilgiler (yaş, cinsiyet, okul öncesi eğitim alma süresi/şekli, devam edilen okul türü, sosyo-ekonomik düzey, anne-baba yaşı/eğitim düzeyi/çalışma durumu/mesleği, aile yapısı, doğum sırası, kardeş sahibi olup olmama, kardeş sayısı/cinsiyeti, fiziksel hastalık varlığı) ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akran ilişkileri, akranlar, okul öncesi dönem, derleme çalışma, okul öncesi eğitim.

Examining Peer Relationships Articles in the Field of Preschool Education

ABSTRACT

The aim of this research is to examine 57 articles on peer relationships in the field of preschool education in Turkey between years 2000-2023. In this research, the document analysis technique, which is one of the qualitative research methods, was implemented so as to examine the distribution of articles on peer relationships published in Acarinindex, Ebscohost, Google Scholar, TR Index and Turkish Education Index based on their various characteristics. According to the findings, it can be stated that articles concerning peer relationships during the preschool period have increased regularly over the past years. It was observed that the quantitative research approach was preferred the most in the articles and the mixed approach was preferred the least. The relational scanning method was mostly used in quantitative studies, basic qualitative research was used in qualitative studies and convergent parallel design was used in mixed studies. While the majority of articles were cross-sectional, it is evident that longitudinal studies have also been conducted. It is also evident that the study group mostly involved in research was children. With respect to age groups, it was observed that researches were conducted mostly on the 5-6 years old group. Articles with a maximum of 3 and at least 6 data collection tools were found. Although the majority of the articles were studies that dealt with peer relationships with different variables, it was determined that there were also articles and compilation studies that only included peer relationships. It was observed that 17 variables were discussed in the articles, most of which was the aggression variable and the least were friendship, peer education, power dominance in peer relationships, peer reactions, interpersonal problem solving, loneliness and social dissatisfaction variables. It is evident that peer relationships were examined in the articles with respect to 22 variables. Among these variables, the demographic information (age, gender, duration/type of preschool education, type of school the student is attending, social-economic status, mother's-father's age/educational background/working status/profession, family structure, birth order, having siblings or not, number/gender of siblings, presence of physical illness) variable was investigated the most.

Keywords: Peer relationships, peers, preschool period, review study, preschool education.

Atf için (To cite this article):

Gülay Ogelman, H., Okumuş, G., Dalkılıç, M. E. C., & Öztürk Çaylı, Ö. (2024). Okul öncesi eğitim alanındaki akran ilişkileri makalelerinin incelenmesi. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi (EYYAD)*, 7(2), 118-140. <https://doi.org/10.70325/eyyad.1498459>

GİRİŞ

Çocuk, doğduğu anda çevresiyle etkileşimde bulunarak fiziksel, bilişsel, sosyal, dilsel ve duygusal gelişim alanları da hızlı bir gelişim sürecine girer. Yaşamın ilk altı yılı, kişiliğin temellerinin atıldığı, çocuğun çevresinden etkilendiği, öğrenmeye açık olduğu kritik bir dönem olup, hayat boyu devam eden etkileriyle önemli bir aşamadır (Kuyucu ve Tepeli, 2013; Tıcan Başaran ve Ulubey, 2018). Okul öncesi dönem olarak adlandırılabilen bu aşama, hızlı bir gelişim sürecine işaret edip bireyin yaşamında kalıcı izler bırakma potansiyeline sahiptir (Ekinci Vural ve Kocabaş, 2016; Gülay, 2009). Okul öncesi eğitimin temel amaçlarından biri çocukların fiziksel, zihinsel, sosyal-duygusal ve dil gelişimlerine katkı sağlayarak çevreleri ile uyumlu bir yaşam sürebilmelerini kolaylaştırmaktır (Karaca, Gündüz ve Aral, 2011). Çocuklar, doğumdan sonra ilk olarak aileleriyle sosyal ilişki ve etkileşim kurmaktadır. Sosyal gelişim açısından değerlendirildiğinde okul öncesi eğitim ortamları, çocukların hayatında farklı ilişkilerin ve daha kalabalık bir etkileşim ortamının başlangıcı olarak düşünülebilir. Okul öncesi eğitimin başlaması, çocukların sosyal hayatına akranlar ve öğretmenlerin dahil olmasına zemin oluşturur. Bu dönemde çocukların akranları ile kurdukları ilişkiler, çocukların sosyal becerilerine temel oluşturma açısından büyük önem taşır (Durmuşoğlu Saltalı, 2013).

Akran ilişkileri, aynı yaş veya gelişim seviyesinde olan kişiler arasında gerçekleşen, benzer geçmiş, değerler, yaşantılar, yaşam tarzları ve sosyal bağları paylaşarak karşılıklı etkileşim ve süreklilik ile şekillenen bir süreçtir (Gülay, 2009). Akran grupları, çocuklar için sosyal becerilerin gelişiminde önemli bir rol oynar. Nitekim akran gruplarındaki davranışlar ve etkileşimler, çocukların sosyal becerilerini şekillendirebilir. Çocukların akran gruplarına getirdikleri yenilikler, kazandıkları beceriler ve bu gruplar içinde oluşturdukları ilişkiler, ilerleyen yıllarda sosyal etkileşimlerini olumlu yönde geliştirmelerine yardımcı olur (Çakır ve Gültekin Akduman, 2023). Okul öncesi eğitim, gelişimin en hızlı olduğu dönemde çocukların potansiyellerini en üst düzeyde destekleme, erken dönemde gelişim sorunlarını ortaya koyma (Tunçeli ve Zembat, 2017), ilkökula hazırlama ve ailelere rehberlik etme amacının yanı sıra düzenli olarak akranlarla etkileşime geçmenin temelini oluşturur (Gülay Ogelman ve Erten Sarıkaya, 2013).

Son yıllardaki toplumsal gelişmeler, okullaşma oranındaki artış ve yaşam koşullarının farklılaşması doğrultusunda, geçmiş yıllara göre daha yüksek orandaki küçük çocuk okul öncesi eğitim ile

tanışabilmektedir. Bu durum, okul öncesi dönem çocuklarının formal eğitime dahil olmasını ve düzenli olarak akranlarıyla bir araya gelebilmesini sağlamaktadır (Deretarla Gül, 2008; Dinçer vd., 2019). Okul öncesi eğitim, çocukların gelişim ve büyüme sürecine önemli katkılar sağlarken, okula uyum, akran ilişkileri gibi çeşitli konu başlıklarını ortaya çıkarmaktadır (Gülay ve Erten, 2011). Çocukların kendi kültürlerini öğrenmelerinde yetişkinlerin yanı sıra akranların etkisi de oldukça belirleyicidir (Salı, 2014).

Akran ilişkileri, tüm gelişim alanlarını kısa ve uzun süreli olarak etkileyebildiğinden bu ilişkilerin yapısının, özelliklerinin, dinamiklerinin belirlenmesi de önem taşımaktadır. Şöyle ki, çocuklar akranlarıyla etkileşimleri boyunca çeşitli deneyimler elde edebilirler. Bunun temel sebeplerinden biri, akran ilişkilerinin olumlu ve olumsuz yaşantıları barındırabilmesidir. Okul öncesi dönemden itibaren çocuklar diğer çocuklar tarafından sevilbilirler, sevilmebilirler, dışlanabilirler ya da akranları tarafından fark edilmeyebilirler. Bu çeşitlilik içerisinde araştırmalarda en sık ortaya konulan kavramlardan ikisi akran kabulü ve reddidir (Boivin, 2005). Akran kabulü, bir çocuğun akran grubu tarafından sevilip sevilmediğini ifade etmekle birlikte çocuğun akran grubundaki yerini belirler (Gülay ve Erten, 2011). Okul öncesi dönem çocukları için akran kabulü, akranları tarafından etkinliklere katılmak için tercih edilmek, yan yana oturmak, oyuncaklarını paylaşmak, oyunlara katılmak, birlikte yemek yemek, okul dışında doğum günü partilerinde eğlenmek gibi etkinlikleri içerebilir (Seçer vd. 2012). Olumsuz deneyimler içerisinde yer alan akran reddi ise diğer çocuklar tarafından az sevilme veya sevilme derecesini ifade etmektedir (Gülay 2009). Kunt Erol (2017) akranları tarafından reddedilen çocukların içe kapanık, çekingen ve mutsuz olabileceklerini belirtmiştir. Anaçali (2023) ise akran reddinin çocukların sosyal gelişimine zarar verdiğini ifade etmiştir. Bunların yanında akran reddinin, fiziksel ve ilişkisel akran zorbalığına maruz kalmayla sonuçlanıp içe dönük davranış sorunlarını ortaya çıkarabildiği ve olumsuz akran deneyimlerinin çocukların ileride daha fazla akran reddi ile karşılaşabilmelerine neden olabileceği de belirtilmektedir (Metin Aslan, 2018). Araştırmacıların odaklandığı konulardan biri, çocukların veya buldukları bağlamın hangi özelliklerinin akranlar tarafından dışlanmalarına yol açtığı ve bu dışlanmanın ilerleyen dönemlerdeki etkisidir (Demirtaş Zorbaz, Arıkan ve Gül, 2022). Akranları tarafından reddedilen çocuklar, yaşamlarının ilk yıllarında, ilköğretim ve lise dönemlerinde okulu bırakma, akademik başarısızlık, akran reddinin devamı ve suç işleme gibi sorunlarla karşılaşabilirler (Beyazkürk, Anliak ve Dinçer, 2007). Sağlıklı akran ilişkileri kurmak, bireyin sosyal becerilerini geliştirmesine yardımcı olur ve etkileşimde bulunduğu çevresiyle uyum içinde olmasını sağlar. Bu, kişinin yaşam boyu süren iletişim becerilerini ve sosyal ağını oluşturmaya yardımcı olabilir.

Solak Arabacı ve Demircioğlu (2019), araştırmalarında akran ilişkilerinin çocukların sosyal, duygusal ve kişilik gelişimine olan katkıları ifade etmişlerdir. Akran ilişkileri, çocukların kimlik duygusunu güçlendirmeye, sosyal becerileri deneyimlemeye, toplumsal kuralları ve rolleri öğrenmelerine yardımcı olur. Ayrıca aile dışındaki dünyayı keşfetmelerine ve başkalarıyla duygusal ve sosyal destek sağlamalarına olanak tanır. Akranlar arası etkileşim, çocuklara çatışma çözme, empati kurma, duygularını kontrol etme gibi önemli kişiler arası becerileri öğrenme şansı sunar. Bununla birlikte akranlar arasındaki ilişkiler çocukların kendi kapasitelerini değerlendirmelerine ve birbirlerinin yaşamlarını anlamalarına da yardımcı olup (Şen ve Özbey, 2017), cinsel kimlik oluşumunu da destekleyebilir (Fabes, Martín ve Hanish, 2003). Akran ilişkilerinin çocukların çok yönlü gelişimine önemli katkılar sağladığı söylenebilir. Sonuç olarak, çocuklar akranlarla yaşadıkları deneyimler sonucunda yaşamları boyunca kullanacakları davranışları ve becerileri elde ederler (Boivin, 2005; Solak Arabacı ve Demircioğlu, 2019).

Son yıllarda Dünya genelindeki bazı gelişmeler (dijitalleşme ve COVID 19 vb.) toplumun tüm kesimleri gibi okul öncesi dönem çocuklarının sosyal yaşamlarını da etkileyebilmektedir. Örnek olarak, dijital teknolojilerin küçük çocuklarda bağımlılık oluşturabileceği, dil ve sosyal alanlarda gelişim geriliklerini destekleyerek sosyal dışlanmaya yol açabileceği ifade edilmektedir (Zabatiero vd., 2018). Bir diğer örnekte, Magis-Weinberg vd. (2024)'nin yaptığı derleme çalışmada, COVID-19'un çocukların akran ilişkilerini olumsuz etkilediği, pandemi süresince çocukların yalnızlık düzeylerinde artış yaşandığı ve yalnızlık ile COVID-19 deneyimleri arasında olumlu yönde ilişki olduğunu belirlenmiştir. Görüldüğü üzere çeşitli toplumsal gelişmeler doğrultusunda, çocukların akran ilişkilerinin incelenmesinin önem taşıdığı söylenebilir. Türkiye'de yapılan alan yazını araştırmaları, okul öncesi dönem çocuklarının akran ilişkilerini inceleyen çalışmalarda artış olduğunu göstermektedir (Avcı, Tarı Selçuk ve Kaynak, 2019; Gülay Ogelman ve Güngör, 2022; Uysal ve Dinçer, 2012). Nitekim Mercan ve Yükselen (2022) 60-72 aylık 85 çocuk ve 16 öğretmen ile yürüttükleri çalışmada, öz düzenleme düzeyi yüksek olan çocukların akran zorbalığıyla baş edebilmede daha aktif olduklarını, öz düzenleme düzeyi düşük olan çocukların ise akran zorbalığı ile baş edebilmede kaçınmacı davranışlar gösterdiklerini bulmuşlardır. Özgöker ve Gürşimşek (2023) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde 63 okul öncesi öğretmeni ile yaptıkları görüşme sonucunda, öğretmenlerin en çok fiziksel en az ise sözel zorbalıkla

karşılaştıklarını bunun yanında öğretmenlerin zorbalıkla baş edebilme konusu ile ilgili daha önce herhangi bir eğitim almadıklarını belirlemişlerdir. Gürleyik ve Gözün Kahraman (2021) 4-6 yaş aralığındaki 155 çocuğu dahil ettikleri çalışmalarında akran ilişkilerindeki aşırı hareketlilik ve saldırganlık boyutlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiğini, erkek çocukların kızlara oranla daha hareketli ve saldırgan davranışlar sergilediklerini belirlemişlerdir.

Görüldüğü üzere akran ilişkilerinin çocukların gelişimi üzerinde çeşitli etkileri bulunmaktadır. Akran ilişkileriyle ilgili ilk deneyimlerin gerek kısa süreli gerekse uzun süreli olarak öz farkındalık, sosyal etkileşim ve kişilik üzerinde önemli etkilerinin olduğu ifade edilmektedir (Taylor, 2015). Bu etkilerin çeşitli araştırmalar doğrultusunda ortaya konulmasının, çocukların gelişimlerini anlayabilmek ve akran ilişkilerine yönelik müdahale programlarının geliştirilmesi açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Türkiye’de okul öncesi dönemde akran ilişkileri konusundaki çalışmaların son yıllarda artması, dijital teknolojiler ve COVID 19 gibi çeşitli toplumsal süreçler de hem konunun güncelliğini desteklemekte hem de yapılan çalışmalarda ön plana çıkan konuların, yöntemlerin belirlenmesi ihtiyacını da beraberinde getirmektedir. Nitekim Türkiye’deki okul öncesi dönem akran ilişkileri konulu çalışmalara yönelik olarak tezlerin incelendiği bir derleme çalışmasına rastlanılmıştır (Gülay Ogelman ve Güngör, 2022). Bu çalışma, Gülay Ogelman ve Güngör’ün (2022), 2000-2021 yılları arasında okul öncesi eğitim alanında Türkiye’de tamamlanmış 63 tezin incelendiği çalışmadan farklılık göstermektedir. Nitekim bu çalışmada, 2000-2023 yılları arasındaki belli indekslerde yer alan konu ile ilgili makaleler incelenmiştir. Yapılan bu çalışma, akran ilişkilerinin önemini anlamak ve çocukların bu ilişkilerden en iyi şekilde faydalanmalarını sağlamak için rehber işlevi görebilir. Ayrıca gelecekteki araştırmacıların bu alanda daha fazla derinlemesine çalışmalar yapmasına olanak sağlayabilir. Bu şekilde, çocukların sosyal gelişimi ve okul öncesi eğitimdeki iyileştirme çabaları için daha etkili stratejiler geliştirilebilir.

Bu bağlamda araştırmanın amacı, Türkiye’de okul öncesi eğitim alanında 2000-2023 yılları arasında tamamlanmış akran ilişkileri konulu makalelerin incelenmesidir. Araştırmanın alt amaçları şu şekildedir:

1. Makalelerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Makalelerin araştırma türlerine göre dağılımı nasıldır?
3. Makalelerin araştırma yaklaşımlarına göre dağılımı nasıldır?
4. Makalelerin araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?
5. Makalelerin veri toplama zamanlarına göre dağılımı nasıldır?
6. Makalelerin çalışma gruplarında kimlerin yer aldığına göre dağılımı nasıldır?
7. Makalelerin çocuk yaş gruplarına göre dağılımı nasıldır?
8. Makalelerin çalışma grubu büyüklüğüne göre dağılımı nasıldır?
9. Makalelerin veri toplama araç türüne göre dağılımı nasıldır?
10. Makalelerin veri toplama araç sayısına göre dağılımı nasıldır?
11. Makalelerin örneklem seçim yöntemine göre dağılımı nasıldır?
12. Makalelerin yalnızca akran ilişkileri konusunu içerip içermemesine yönelik dağılımı nasıldır?
13. Makalelerde konu değişkenine göre dağılımı nasıldır?
14. Makalelerde akran ilişkileri değişkenlerinin dağılımı nasıldır?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu çalışmada, Acarindex, Ebscohost, Google Scholar, TR Dizin ve Türk Eğitim İndeksinde akran ilişkileri konusunda yayımlanan makalelerin çeşitli özelliklerine göre dağılımlarını incelemek amacıyla sistematik alanyazın taraması tekniği kullanılmıştır. Sistematik alanyazın taraması, belirli bir soruya yanıt bulmak için tüm kanıtları elde etmek amacıyla yapılmakla birlikte alan yazında kapsamlı ve tekrarlanabilir bir arama ile uygun çalışmaların eleştirel bir değerlendirmesini içerir (Sriganesh, Shanthanna ve Busse, 2016).

Araştırmanın örneklemini belirlemede, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, belirli bir araştırma sorusuna en iyi yanıtı verebilecek bilgiye sahip bireylerin veya grupların kasıtlı olarak seçildiği bir örnekleme yöntemidir. Bu yöntem, araştırmacının belirli kriterler ve nitelikler temelinde, araştırma konusu hakkında derinlemesine bilgi sağlayabilecek katılımcıları seçmesini sağlar (Patton, 2002). Amaçlı örnekleme, örneklem büyüklüğünden ziyade bilgi zenginliğine odaklanarak, detaylı ve kapsamlı veri elde etmeye yardımcı olur (Creswell, 2013). Bu çalışmada incelenecek çalışmalar belirlenen amaç doğrultusunda,

anahtar kelimeler (akran, akran ilişkileri, akran ilişkisi, akranlar, okul öncesi dönemde akran ilişkileri, okul öncesi eğitimde akran ilişkileri, okul öncesinde akran ilişkisi ve okul öncesinde akranlar), araştırma konusu (akran ilişkileri) ve araştırmanın tamamlandığı yıl doğrultusunda üç ölçüt dikkate alınarak belirlenmiştir. Araştırmanın örneklem grubunu, Acarindex, Ebscohost, Google Scholar, TR Dizin ve Türk Eğitim İndeksinden elde edilen 57 makale oluşturmaktadır.

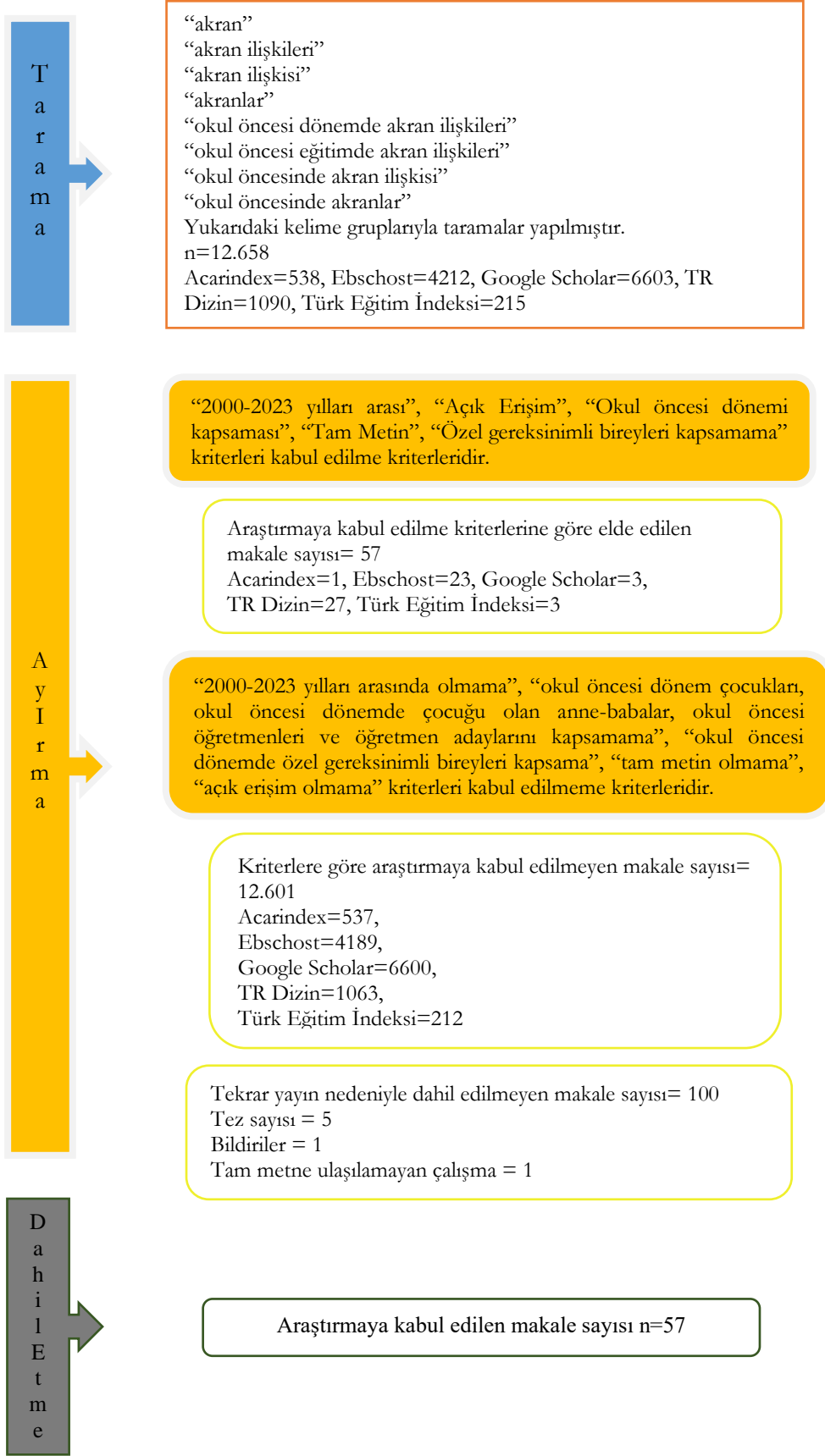
Veri Toplama Süreci

Araştırmada, veri toplama süreci, PRISMA (Sistemantik İncelemeler ve Meta-Analizler için Tercih Edilen Raporlama Ögeleri) ölçütlerine (Tricco vd., 2018) göre belirlenmiştir. PRISMA, sistemantik bir derleme çalışmasında verilerin derlenmesi ve raporlanması için birtakım kılavuz maddeler içermektedir (Moher vd., 2009).

Araştırmanın veri toplama sürecinde, Acarindex, Ebscohost, Google Scholar, TR Dizin ve Türk Eğitim İndeksinde “akran, akran ilişkileri, akran ilişkisi, akranlar, okul öncesi dönemde akran ilişkileri, okul öncesi eğitimde akran ilişkileri, okul öncesinde akran ilişkisi ve okul öncesinde akranlar” olmak üzere 8 anahtar kelime grubu kullanılarak tarama yapılmıştır. Anahtar kelimeler belirlenirken okul öncesi dönemde akran ilişkileri alanında araştırmalar yürüten bir doçent, iki doktor öğretim üyesinden uzman görüşü alınmıştır. Tarama yapılırken tarih aralığı 2000-2023 olarak belirlenmiştir. Yıl dışında makalelerle ilgili bir diğer kriter, okul öncesi dönemi kapsamıdır. Bu bağlamda, okul öncesi dönem çocukları, okul öncesi dönemde çocuğu olan anne-babalar, okul öncesi öğretmenleri ve öğretmen adaylarını kapsamayan akran ilişkileri makaleleri kapsam dışı bırakılmıştır. Ayrıca okul öncesi dönemde özel gereksinimli bireyler ile ilgili yapılan akran ilişkileri çalışmaları da kapsam dışında bırakılmıştır. Tablo 1’de Acarindex, Ebscohost, Google Scholar, TR Dizin ve Türk Eğitim İndeksinde “akran, akran ilişkileri, akran ilişkisi, akranlar, okul öncesi dönemde akran ilişkileri, okul öncesi eğitimde akran ilişkileri, okul öncesinde akran ilişkisi ve okul öncesinde akranlar” anahtar kelimeleriyle yapılan araştırma sonucunda elde edilen ve araştırmaya dahil edilen makalelere ilişkin sayısal verilere yer verilmiştir. Araştırma konusuna uygun olarak belirlenen makaleler araştırmacılar tarafından kaydedilmiştir. Veriler, 22 Şubat 2024-13 Mayıs 2024 tarihleri arasında toplanmıştır.

Tablo 1: Anahtar kelimelerin indekslere göre dağılımı

	Acarindex	Ebscohost	Google Scholar	TrDizin	Türk Eğitim İndeksi
Akran					
Elde edilen makale sayısı	497	3526	1310	848	137
Dahil edilen makale sayısı	1	12	0	7	1
Akran ilişkileri					
Elde edilen makale sayısı	36	449	1300	138	6
Dahil edilen makale sayısı	0	8	0	13	2
Akran İlişkisi					
Elde edilen makale sayısı	2	73	1230	54	0
Dahil edilen makale sayısı	0	1	0	2	0
Akranlar					
Elde edilen makale sayısı	3	164	532	45	72
Dahil edilen makale sayısı	0	2	0	3	0
Okul Öncesi Dönemde Akran İlişkileri					
Elde edilen makale sayısı	0	0	887	4	0
Dahil edilen makale sayısı	0	0	2	2	0
Okul öncesi eğitimde akran ilişkileri					
Elde edilen makale sayısı	0	0	1	0	0
Dahil edilen makale sayısı	0	0	1	0	0
Okul Öncesinde Akran İlişkisi					
Elde edilen makale sayısı	0	0	611	1	0
Dahil edilen makale sayısı	0	0	0	0	0
Okul Öncesinde Akranlar					
Elde edilen makale sayısı	0	0	732	0	0
Dahil edilen makale sayısı	0	0	0	0	0

Şekil 1. PRISMA yöntemine göre araştırma akışı (Tricco vd., 2018).

Veri Analizi

Veriler, araştırmanın alt amaçları doğrultusunda içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. Analizde Excel programından yararlanılmıştır. Araştırmada, okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makaleler yıl, araştırma yaklaşımları, veri toplama zamanları, araştırma desenleri, çalışma grupları, çocuk yaş grupları, çalışma grubu büyüklüğü, veri toplama araç türü ve sayısı, örneklem seçim yöntemi, konu değişkeni, akran ilişkileri değişkenleri, akran ilişkileri doğrultusunda incelenen değişkenler olmak üzere bir dizi kriter açısından değerlendirilmiştir. Makaleler, belirlenen kriterler doğrultusunda analiz edilmiş, bulgular frekans ve yüzde değerleri verilerek sunulmuştur.

BULGULAR VE YORUMLAR

Tablo 2. Okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerin yıllara göre dağılımı

Yıl	Makale	
	n	%
2000	0	0.0
2001	0	0.0
2002	0	0.0
2003	1	1.7
2004	0	0.0
2005	0	0.0
2006	0	0.0
2007	1	1.7
2008	0	0.0
2009	2	3.6
2010	1	1.7
2011	4	7.0
2012	3	5.3
2013	4	7.0
2014	4	7.0
2015	3	5.3
2016	4	7.0
2017	1	1.7
2018	3	5.3
2019	4	7.0
2020	3	5.3
2021	4	7.0
2022	10	17.6
2023	5	8.8
Toplam	57	100.0

Tablo 2 incelendiğinde, okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalenin ilk kez 2003 (n=1) yılında gerçekleştirildiği görülmektedir. Ek olarak okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerin en çok 2022 yılında (n=10) yayınlandığı söylenebilir.

Tablo 3. Okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerin araştırma türlerine göre dağılımı

Araştırma Türleri	n	%
Araştırma Makalesi	54	94.7
Alanyazın Taraması	3	5.3
Toplam	57	100.0

Tablo 3’de okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerin (n=57) olduğu, araştırma makalesi (n=54) ve alan yazın taraması (n=3) olarak hazırlandığı görülmektedir. Bu çalışmada Tablo 3’den sonra alan yazın taraması (n=3) makalelerine yer verilmemiş olup, toplam makale sayısı (n=57) yerine (n=54) üzerinden değerlendirilmiştir.

Tablo 4. Okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerin araştırma yaklaşımlarına göre dağılımı

Araştırma Yaklaşımı	n	%
Nitel	6	11.1
Nicel	44	81.5
Karma	4	7.4
Toplam	54	100.0

Tablo 4’e göre konu ile ilgili nicel araştırma yaklaşımının (n=44) en fazla tercih edilen yaklaşım türü olduğu görülmektedir. Ayrıca karma araştırma yönteminin (n=4) kullanıldığı makale çalışmalarının diğer araştırma yaklaşımlarına göre daha az tercih edildiği söylenebilir.

Tablo 5. Okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerin araştırma desenlerine göre dağılımı

Araştırma Deseni	n	%
Nicel Araştırma Desenleri		
Tarama	14	31.8
İlişkisel Tarama	27	61.4
Nedensel Karşılaştırma	1	2.3
DeneySEL	2	4.5
Toplam	44	100.0
Nitel Araştırma Desenleri		
Durum Çalışması	2	33.3
Temel Nitel Araştırma	3	50.0
Doküman İncelemesi	1	16.7
Toplam	6	100.0
Karma Araştırma Desenleri		
Yakınsayan Paralel	3	75.0
Açıklayıcı	1	25.0
Toplam	4	100.0

Tablo 5 incelendiğinde, nicel araştırma yaklaşımı (n=44) ile gerçekleştirilen makalelerde en fazla ilişkisel tarama (n=27) araştırma deseninin tercih edildiği görülmektedir. Nicel araştırma yaklaşımı ile gerçekleştirilen makalelerde en az nedensel karşılaştırma (n=1) yaklaşımının tercih edildiği görülmektedir. Aynı tabloda nitel araştırma yaklaşımı (n=6) ile gerçekleştirilen makalelerde en çok kullanılan desenin temel nitel araştırma (n=3) olduğu belirlenmiştir. Ek olarak karma araştırma deseninde (n=4) hazırlanmış makalelerde en çok yakınsayan paralel (n=3) yaklaşımının tercih edildiği görülmüştür.

Tablo 6. Okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerin veri toplama zamanlarına göre dağılımı

Veri Toplama Zamanları	n	%
Boylamsal	4	7.4
Kesitsel	50	92.6
Toplam	54	100.0

Tablo 6 incelendiğinde akran ilişkilerinin konu alındığı makalelerde boylamsal çalışmaların (n=4) az sayıda yer aldığı anlaşılmaktadır. Veri toplama zamanlarına göre en fazla kesitsel çalışmaların (n=50) gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tablo 7. Okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerin çalışma gruplarında kimlerin yer aldığına göre dağılımı

Çalışma grubu	Nicel		Nitel		Karma	
	n	%	n	%	n	%
Anne-Baba	0	0.0	0	0.0	1	25.0
Çocuk	38	86.4	1	16.7	3	75.0
Çocuk-Anne	1	2.3	0	0.0	0	0.0
Çocuk-Anne-Öğretmen	1	2.3	0	0.0	0	0.0
Çocuk-Ebeveyn	2	4.5	0	0.0	0	0.0
Çocuk-Öğretmen	1	2.3	1	16.7	0	0.0
Doküman	0	0.0	2	33.3	0	0.0
Öğretmen	1	2.3	2	33.3	0	0.0
Toplam	44	100.0	6	100.0	4	100.0

Tablo 7'ye göre makalelerin örneklem grubunda en çok normal gelişim gösteren çocuklar (n=42), öğretmen (n=3), çocuk ve öğretmen (n=2), çocuk ve ebeveyn (n=2), doküman (n=2), en az örnek grubunun ise anne-baba, çocuk-anne, çocuk-anne-öğretmen (n=1) katılımcılarının yer aldığı söylenebilir.

Tablo 8. Okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerin çocuk yaş grubuna göre dağılımı

Çocuk yaş grubu	n	%
4 Yaş	1	2.1
5 Yaş	6	12.2
6 Yaş	11	22.4
3-6 Yaş	1	2.1
4-6 Yaş	7	14.3
4-7 Yaş	1	2.1
5-6 Yaş	20	40.8
Belirtilmemiş	2	4.0
Toplam	49	100.0

Tablo 8'e göre makalelerin çocuk yaş gruplarına göre dağılımına bakıldığında en çok 5-6 yaş grubu (n=20) ile çalışmaların yapıldığı, iki makalede çalışılan çocukların yaş grubunun belirtilmediği, öğretmen (n=3), doküman (n=2) ile çalışıldığı ve üç makalenin de alan yazın taraması olduğu görülmüştür.

Tablo 9. Okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerin çalışma grubu büyüklüğüne göre dağılımı

Çalışma grubu büyüklüğü	n	%
0-50 arası	5	9.6
51-100 arası	12	23.1
101-150 arası	9	17.3
151-200 arası	7	13.4
201-250 arası	3	5.8
251-300 arası	4	7.7
301-350 arası	3	5.8
351-400 arası	3	5.8
401-450 arası	3	5.8
451-500 arası	1	1.9
501'den fazla	2	3.8
Toplam	52	100.0

Tablo 9'a göre makalelerin örneklem/çalışma grubu büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığında en çok 51-100 arası (n=12) katılımcının yer aldığı çalışmaların yapıldığı, ikinci sırada 101-150 arası (n=9) katılımcının yer aldığı çalışmaların olduğu görülmektedir. En fazla örneklem/çalışma grubu ile çalışılan 501'den fazla katılımcıların yer aldığı iki çalışmanın olduğu söylenebilir.

Tablo 10. Okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerin veri toplama araç türüne göre dağılımı

Veri toplama araçları	Nicel		Nitel		Karma	
	n	%	n	%	n	%
Anket	0	0.0	0	0.0	1	8.3
Form	41	28.1	3	33.3	3	25.0
Görüşme	1	0.7	4	44.5	1	8.3
Gözlem	1	0.7	1	11.1	2	16.7
Günlük	0	0.0	1	11.1	0	0.0
Ölçek	85	58.2	0	0.0	4	33.3
Teknik	14	9.6	0	0.0	0	0.0
Test	4	2.7	0	0.0	1	8.3
Toplam	146	100.0	9	100.0	12	100.0

Tablo 10'a göre makalelerde sekiz farklı veri toplama araç türü kullanıldığı görülmektedir. En çok kullanılan ilk 3 sıradaki veri toplama araçları, ölçek (n=89), form (n=47) ve teknik (n=14) olduğu söylenebilir.

Tablo 11. Okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerin veri toplama araç sayısına göre dağılımı

Veri toplama araç sayısı	Nicel		Nitel		Karma	
	n	%	n	%	n	%
1	2	4.6	4	66.6	0	0.0
2	9	20.4	1	16.7	1	25.0
3	14	31.8	1	16.7	2	50.0
4	13	29.5	0	0.0	1	25.0
5	5	11.4	0	0.0	0	0.0
6	1	2.3	0	0.0	0	0.0
Toplam	44	100.0	6	100.0	4	100.0

Tablo 11'de makalelerde veri toplama aracı sayısının en fazla altı olduğu ve altı ölçme aracının bir makale çalışmasında tercih edildiği görülmektedir. Aynı tabloda, makalelerin çoğunluğunda üç (n=17) ve dört veri toplama aracının (n=14) tercih edildiği anlaşılmaktadır.

Tablo 12. Okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerin örneklem seçim yöntemine göre dağılımı

Örneklem seçim yöntemi	Nicel		Nitel		Karma	
	n	%	n	%	n	%
Olasılığa Dayalı Örneklem Yöntemleri						
Basit rastgele örneklem	17	38.6	2	33.3	0	0.0
Tabakalı örneklem	1	2.3	0	0.0	0	0.0
Küme örneklem	2	4.6	0	0.0	0	0.0
Olasılığa Dayalı Olmayan Örneklem Yöntemleri						
Amaçlı örneklem	7	15.9	1	16.7	1	25.0
Uygun örneklem	0	0.0	0	0.0	1	25.0
Ölçüt örneklem	2	4.5	1	16.7	0	0.0
Kartopu örneklem	1	2.3	0	0.0	0	0.0
Kolay ulaşılabilir örneklem	9	20.4	1	16.7	2	50.0
Evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmış	1	2.3	0	0.0	0	0.0
Belirtilmemiş	4	9.1	1	16.7	0	0.0
Toplam	44	100.0	6	100.0	4	100.0

Tablo 12’de makalelerin örneklem seçim yöntemi olarak en fazla basit rastgele örneklem (n=19) kullanıldığı anlaşılmaktadır. Aynı tabloda, nicel araştırma yaklaşımının kullanıldığı makalelerde en fazla basit rastgele örneklem (n=17) yönteminin, nitel araştırma yaklaşımının kullanıldığı makalelerde en fazla basit rastgele örneklem (n=2) yönteminin ve karma araştırma yaklaşımının kullanıldığı makalelerde en fazla kolay ulaşılabilir örneklem (n=2) yönteminin tercih edildiği görülmektedir. Örneklem yönteminin bulunmadığı üç alan yazın makalesi tabloya dahil edilmemiştir.

Tablo 13. Okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerin yalnızca akran ilişkileri konusunu içerip içermemesine yönelik dağılım

Konu Değişkeni	n	%
Yalnızca akran ilişkileri değişkenlerini ele alan makaleler	15	27.8
Akran ilişkilerini farklı değişkenler eşliğinde ele alan makaleler	38	70.4
Derleme makaleler	1	1.8
Toplam	54	100.0

Tablo 13 incelendiğinde makalelerin konu değişkenine göre dağılımına bakıldığında sadece akran ilişkileri değişkeni çalışılan (n=15) makale olduğu, akran ilişkileri ve akran ilişkilerinin dışında farklı değişkenlerin bir arada çalışıldığı makalelerin ise (n=38) olduğu ve bir çalışmanın derleme olduğu görülmektedir. Araştırmada incelenen üç makalenin de alan yazın taraması olmasından dolayı tabloda yer verilmemiştir.

Tablo 14. Okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerde ele alınan akran ilişkileri değişkenlerinin dağılımı

Konular	n	%
1. Saldırganlık (fiziksel, ilişkisel, sözel)	25	14.5
2. Sosyal davranış (olumlu sosyal davranış, yardım amaçlı sosyal davranış, sosyal beceri)	23	13.4
3. Akran zorbalığı (fiziksel zorbalık, ilişkisel zorbalık, sözel zorbalık, akran şiddetini uygulama, akran şiddetine maruz kalma, zorbalıkla baş etme stratejileri)	20	11,6
4. Dışlanma	20	11.6
5. Korkulu/kaygılı olma	19	11.0
6. Aşırı hareketlilik	18	10.5
7. Sosyal olmayan davranış	18	10.5
8. Sosyal konum (akranları tarafından sevilme-sevilmeme, sosyal etki, sosyal tercih, akran kabulü, akran reddi)	11	6.4
9. Ölçek geliştirme ve ölçek uyarlama	7	4.0

10. Akran etkileşimi (oyun etkileşimi, oyun davranışları)	3	1.7
11. Akran ilişkileri	2	1.2
12. Arkadaşlık	1	0.6
13. Akran eğitimi	1	0.6
14. Akran ilişkilerinde güç hakimiyeti	1	0.6
15. Akran tepkileri	1	0.6
16. Kişiler arası problem çözme	1	0.6
17. Yalnızlık ve sosyal memnuniyetsizlik	1	0.6
Toplam	172	100.0

Tablo 14’de makalelerde 17 akran ilişkisi değişkeninin ele alındığı görülmektedir. En çok çalışılan akran ilişkisi değişkeninin saldırganlık (fiziksel, ilişkisel, sözel) olduğu ifade edilebilir (n=25). Sosyal davranış (olumlu sosyal davranış, yardım amaçlı sosyal davranış, sosyal beceri) (n=23), ikinci sırada; akran zorbalığı (fiziksel zorbalık, ilişkisel zorbalık, sözel zorbalık, akran şiddetini uygulama, akran şiddetine maruz kalma, zorbalıkla baş etme stratejileri,) (n=20) ile dışlanma (n=20) değişkenleri üçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 15: Okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerde akran ilişkileri doğrultusunda incelenen değişkenlerin dağılımı

Konular	n	%
1. Demografik Bilgiler (Yaş, cinsiyet, okul öncesi eğitim alma süresi/şekli, devam edilen okul türü, sosyo-ekonomik düzey, anne-baba yaşı/eğitim düzeyi/çalışma durumu/mesleği, aile yapısı, doğum sırası, kardeş sahibi olup olmama, kardeş sayısı/cinsiyeti, fiziksel hastalık varlığı)	10	20.0
2. Duygusal beceriler (duygusal zekâ, duygusal anlama, empati)	5	10.0
3. Okula uyum	5	10.0
4. Oyun (davranışları/türleri/oyun materyalleri tercihi)	4	8.0
5. Ebeveyn tutumları	3	6.0
6. Öz düzenleme becerileri	3	6.0
7. Bağımsız öğrenme	2	4.0
8. Benlik algısı	2	4.0
9. Mizaç	2	4.0
10. Yetişkinlerle ilişkiler (Çocuk anne ilişkisi-çocuk öğretmen ilişkisi)	2	4.0
11. Annelerin öz yeterlik algıları	1	2.0
12. Bağlanma	1	2.0
13. Cinsiyet algısı	1	2.0
14. Davranış problemleri, davranış problemlerine karşı öğretmenlerin stratejileri	1	2.0
15. Dijital oyun bağımlılığı eğilimi	1	2.0
16. Okul öncesi eğitimde kalite (etkinlikler, fiziksel ortam)	1	2.0
17. Öğretmenlerin sınıf yönetimi stratejileri	1	2.0
18. Sosyal beceri	1	2.0
19. Sosyal beceriler-problem davranışlar	1	2.0
20. Sosyal duygusal iyi oluş-psikolojik dayanıklılık	1	2.0
21. Şiddet içeren oyun ve televizyon programlarına karşı ilgi	1	2.0
22. Zihin kuramı	1	2.0
Toplam	50	100.0

Tablo 15’de akran ilişkileri konulu makalelerde 22 farklı değişken ile çalışıldığı görülmektedir. Bu bağlamda makalelerde en çok çalışılan değişkenin, çocuk, aile ve okul öncesi eğitim kurumuna yönelik demografik bilgiler (yaş, cinsiyet, okul öncesi eğitim alma süresi/şekli, devam edilen okul türü, sosyo-ekonomik düzey, anne-baba yaşı/eğitim düzeyi/çalışma durumu/mesleği, aile yapısı, doğum sırası, kardeş sahibi olup olmama, kardeş sayısı/cinsiyeti, fiziksel hastalık varlığı) olduğu söylenebilir (n=10). Duygusal beceriler (duygusal zekâ, duygusal anlama, empati) (n=5) ve okula uyum (n=5) değişkenlerinin ikinci sırada, oyun (davranışları/türleri/oyun materyalleri tercihi) (n=4) değişkeni üçüncü sırada yer almaktadır.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu araştırmada, okul öncesi eğitim alanında Türkiye’de 2000-2023 yılları arasında tamamlanmış akran ilişkileri konulu makaleler incelenmiştir. Bulgulara göre incelenen indekslerde okul öncesi eğitim alanındaki ilk makale 2003 yılında yayınlanmıştır. 2009 yılından itibaren 2023’e kadar düzenli olarak konu ile ilgili makaleler çıkmakla birlikte en çok makale 2022’de yayınlanmıştır. Bu bağlamda, okul öncesi dönemde akran ilişkileri makalelerinin son yıllarda düzenli olarak gerçekleştirildiği söylenebilir. Bu durum, konunun öneminin anlaşılması ve konu ile ilgili ölçüklerin artması ile açıklanabilir. Nitekim Kapçı ve Çorbacı-Oruç (2003) araştırmalarında sosyometrik tekniklere ilişkin geçerlik güvenilirlik bulguları sunmuşlardır. Yazıcı, Duyan ve Gelbal (2013) da çalışmalarında konu ile ilgili ölçme araçlarının azlığına vurgu yaparak Yalnızlık ve Sosyal Memnuniyetsizlik Ölçeği’ne ilişkin uyarılma çalışmasını gerçekleştirmişlerdir. Gülay Ogelman vd. (2015) 4 yaş çocuklarındaki akran ilişkilerine yönelik ölçme araçlarının yetersiz olduğunu belirtip iki ölçme aracının geçerlik güvenilirlik çalışmalarını yürütmüşlerdir. Bu bağlamda, konu ile ilgili ölçme araçlarının yetersizliğinin belirlendiği ve bu doğrultuda alan yazına yeni ölçme araçlarının kazandırıldığı görülmektedir. Bu durumun çalışmaların artmasına katkı sağlayabileceği söylenebilir. Bunun yanı sıra konu ile ilgili yayınlarda (Gültekin Akduman, 2012; Kapçı ve Çorbacı Oruç, 2003; Kuyucu ve Tepeli, 2013) okul öncesi dönem çocuklarının akran ilişkileri çalışmalarının artırılmasına yönelik vurgular yer almaktadır. Ölçme araçlarının artışının yanı sıra dijitalleşme ve COVID 19 sürecinin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini ele alan çalışmaların bulgularının da akran ilişkileri konusundaki çalışmaların artmasını destekleyebileceği söylenebilir. Nitekim okul öncesi dönem çocuklarının teknolojik araçlarla tanışma yaşları gittikçe düştüğü ve teknolojik araçlarla geçirdikleri zaman diliminde de artış olduğu belirlenmiştir (WHO, 2019). COVID 19 süreci de çocukların sosyal duygusal yeterlilik, akran etkileşimleri süreçlerine olumsuz etkilerde bulunmuştur (Larivière-Bastien vd., 2022). Gerek ölçme araçlarındaki artış gerekse birtakım toplumsal gelişmelerin okul öncesi dönemdeki çocukların akran ilişkilerine yönelik çalışmaları arttırmış olabileceği düşünülmektedir.

Bulgularda konu ile ilgili araştırma makalelerinin çoğunlukta olmasına karşılık alan yazın taramasına da rastlanıldığı görülmektedir. Hem araştırma hem de alan yazın çalışmalarının olması, konunun farklı boyutlarla çalışılmasına yönelik bir çabanın sonucu olarak değerlendirilebilir. Konu ile ilgili makalelerde üç araştırma yaklaşımının yer aldığı belirlenmiş olup en çok nicel araştırma yaklaşımında en az ise karma yaklaşımda yayının olduğu belirlenmiştir. Araştırma deseni içerisinde nicelde en çok ilişkisel tarama, nitelde temel nitel araştırma, karmada ise yakınsayan paralel desenin kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda, okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerde araştırma yöntemlerinin çeşitliliğinin artmasının önem taşıdığı söylenebilir. Nicel araştırma yöntemi, nitel ve karma yöntemlere göre araştırmacılar tarafından daha çok tercih edilebilmektedir. Örnek olarak Gülay Ogelman ve Güngör (2022) akran ilişkilerine yönelik tezleri inceledikleri çalışmalarında da en çok nicel en az karma desenli tezlerin tamamlandığını ifade etmişlerdir. Ünal (2022) tarafından eğitim fakültelerinin dergilerinde yayınlanan makalelerin incelendiği çalışmada da en çok nicel en az karma desenin tercih edildiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda araştırma bulguları örtüşmektedir. Araştırmacıların zaman ve ekonomik açıdan nicel yöntemin avantajlarını göz önünde bulundurdıkları söylenebilir. Bununla birlikte araştırmacılarıdaki nitel ve karma desene yönelik bilgi eksikliği ile bu yöntemlerin zaman ve ekonomik açıdan sağlayabileceği zorluklara karşılık yeterli destek sunulmamasının da bu yöntemlere sıklıkla başvurulamamasının sebepleri olabileceği düşünülmektedir. Nitekim Sert vd. (2023), nitel araştırma yönteminin uzmanlık gerektirdiğini ve bu uzmanlığa sahip olmayan araştırmacıların nitel çalışmalarında önemli çelişkilerin ortaya konulabildiğini ifade etmişlerdir. Benzer bir şekilde Kara (2023) da karma desenden yararlanabilmek için nicel ve nitel yöntemlerde bilgi ve deneyime sahip olmanın önemine dikkat çekmiştir.

Veri toplama zamanları açısından makalelerin çoğunluğunun kesitsel olmasına karşılık boylamsal çalışmaların da yapıldığı görülmektedir. Boylamsal çalışmaların daha az olmasına karşılık yapılması, konu ile ilgili araştırmacıların konuyu farklı şekillerde inceleme adına gayretlerini ortaya koymak açısından önem taşıdığı söylenebilir. Boylamsal araştırmalar zaman ve ekonomik açıdan kesitsel çalışmalara göre daha az tercih ediliyor olabilir (Kahiloğulları vd., 2022). Boylamsal araştırmalar, alan yazına çok önemli katkılar sağlayabilmektedir. Örnek olarak 181 Hollandalı çocuğun 2-4 yaş arasında izlendiği çalışmada kızların 2 yaşında akranlarına yönelik daha yakın ve daha az düşmanca davranışlar sergilemesinin 4 yaşındaki akran kabulünü yordadığı belirlenmiştir (Endedijk vd., 2020). Bir diğer örnekte Kore’deki 3 yaş grubundan 194 çocuğun iki yıl boyunca izlendiği çalışmada çocuk-öğretmen arasındaki ilk ilişkilerin gelecekteki akran ilişkilerini yordayabildiği belirlenmiştir (Yi ve Shin, 2016). Görüldüğü gibi boylamsal çalışmalar, akran ilişkilerinin uzun vadeli etkileri ve/veya etkisi altında kaldığı değişkenlere yönelik olarak önemli ve kesitsel çalışmalarla elde edilemeyecek bilgiler sunabilmektedir.

Bulgulara göre araştırmalarda en çok yer alan çalışma grubunun çocuklara ait olduğu, en az yer alan çalışma grubunun anne-baba, ocuk anne, ocuk anne retmen olduğu görülmektedir. ocuk baba, ocuk baba retmen şeklinde çalışma gruplarının yer almadığı belirlenmiştir. Çocukların en çok çalışılan grup olması bu araştırmanın çıkış noktası olan akran ilişkileri bağlamında beklenen bir sonuçtur. Nitekim akran ilişkileri, kişinin yakın ya da aynı yaşta ve/veya benzer gelişim düzeyindeki kişilerle kurduğu çok boyutlu ilişkiler ağıdır. Bu bağlamda, okul öncesi dönemde akran ilişkileri konusunda en çok çalışılan grubun çocuklar olmasının beklenen bir sonuç olduğu ifade edilebilir. Nitekim Kesik ve Ciğerci'nin (2020) sınıf eğitimi alanında yapılan doktora tezlerini incelediği çalışmalarında da en çok çalışılan grup, ilkokul rencileridir. Babalara yönelik çalışmaların az olması da çalışma koşulları gibi çeşitli sebeplerden ötürü okul öncesi eğitimde baba katılımının anne katılımına göre daha düşük düzeyde kalması (Güzel ve Tüfekçi, 2021; Yoleri, 2022) doğrultusunda ifade edilebilir.

Çocukların yaş grupları açısından en çok 5-6 yaş grubuyla en az 4, 3-6 ve 4-7 yaş grubuyla araştırma yapıldığı belirlenmiştir. Makalelerde 5-6 yaş grubuyla gerçekleştirilen çalışmaların çoğunlukta olması, daha küçük yaş grubuna yönelik lme araçlarının 5-6 yaş grubuna göre daha az sayıda olması ile açıklanabilir (Erbay ve Durmuşoğlu Saltalı, 2020; Gülay Ogelman vd. 2015). Bulgularda en sık 51-100 arasındaki örneklem byklğine sahip makalelere rastlanırken en az 451-500 arası örneklem sahip çalışmanın olduğu belirlenmiştir. Veri toplama araçları açısından en çok lğin en az ise anketin ve gnlğin kullanıldığı ortaya konulmuştur. Yılmaz ve Savcı'nın (2022), sınıf eğitimi alanında güncel eğitim sorunlarına yönelik çalışmaların incelendiği araştırmalarında da en çok tercih edilen veri toplama aracının ölçek olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda araştırma bulguları tutarlılık göstermektedir.

Veri toplama araçlarının sayısı açısından en çok 3 veri toplama aracıyla gerçekleştirilen makalelere en az ise 6 veri toplama aracına sahip makaleye rastlanılmıştır. Gülay Ogelman, Güngör ve Demirci (2023) tarafından aile katılımı konusundaki makalelerle ilgili yapılan derleme çalışmasında en sık 1, en az ise 5 lme aracının lme aracının kullanıldığı belirlenmiştir. Örneklem seçim yöntemi açısından en çok olasılığa dayalı olmayan örneklem yöntemlerinin kullanılıp, bu yöntemler içinde de en sık kolay ulaşılabilir örneklem yönteminden, olasılığa dayalı örneklem yönteminden ise en sık basit rastgele örneklem yöntemine başvurulduğu görülmektedir. Kesik ve Ciğerci'nin (2020) alışmasında da en çok tercih edilen ilk üç örneklem yönteminin lt örneklem, kolay ulaşılabilir ve basit rastgele örneklem yöntemleri olduğu belirlenmiştir. Bu açıdan araştırma bulgularının iki örneklem yöntemi açısından örtüştüğü söylenebilir.

Konu açısından makalelerin çoğunluğunun akran ilişkilerini farklı değişkenler eşliğinde ele alan çalışmalar olmasına karşılık sadece akran ilişkilerini ele alan makaleler ile derleme makalenin de olduğu belirlenmiştir.

Bulgular doğrultusunda, makalelerde 17 akran ilişkisi değişkeninin çalışıldığı, en çok saldırganlık, en az arkadaşlık, akran eğitimi, akran ilişkilerinde g hakimiyeti, akran tepkileri, kişilerarası problem zme, yalnızlık ve sosyal memnuniyetsizlik değişkenlerinin ele alındığı görülmüştür. Bulgular doğrultusunda, makalelerdeki akran ilişkileri değişkenlerinin çeşitlilik gösterdiği söylenebilir. Akran ilişkileri değişkenlerindeki çeşitliliğin alan yazına önemli katkılar sunduğu düşünülmektedir.

İncelenen makalelerde, akran ilişkilerinin 22 değişken eşliğinde incelendiği belirlenmiştir. Bu değişkenler içerisinde en çok demografik bilgiler (yaş, cinsiyet, okul öncesi eğitim alma süresi/şekli, devam edilen okul türü, sosyo-ekonomik düzey, anne-baba yaşı/eğitim düzeyi/çalışma durumu/mesleği, aile yapısı, doğum sırası, kardeş sahibi olup olmama, kardeş sayısı/cinsiyeti, fiziksel hastalık varlığı) eşliğinde akran ilişkilerinin açıklandığı görülmektedir. En az ise annelerin öz yeterlik algıları, bağlanma, cinsiyet algısı, davranış problemleri ve bu problemlere karşı geliştirilen stratejiler, dijital oyun bağımlılığı eğilimi, kalite, sınıf yönetimi stratejileri, sosyal beceri, problem davranışlar, sosyal duygusal iyi oluş-psikolojik dayanıklılık, şiddet içeren oyun ve televizyon programlarına karşı ilgi ve zihin kuramı değişkenleri ile akran ilişkilerinin açıklandığı belirlenmiştir. Bu noktada, akran ilişkilerinin farklı değişkenler açısından ele alınmaya çalışıldığı ancak dil ve fiziksel gelişim alanlarına yönelik değişkenlerin diğer gelişim alanlarına göre daha az yer aldığı değerlendirilmiştir.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde, belirli kriterler eşliğinde incelenen 57 makalenin sonucunda, son yıllarda okul öncesi dönemde akran ilişkileri konulu makalelerin sıklıkla gerçekleştirildiği söylenebilir. Bu bağlamda okul öncesi dönem alan yazınında akran ilişkileri araştırmalarının düzenli olarak yer aldığı ifade edilebilir. Araştırma türleri açısından gerek araştırma gerekse alan yazın taraması olarak çeşitlilik olduğu söylenebilir. Araştırma yaklaşımları açısından da çeşitlilik olduğu ifade edilebilirken, karma desenli çalışmaların sayıca artmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Veri toplama zamanları açısından araştırma

çeşitliliği olmasının yanı sıra boylamsal çalışmaların arttırılabileceği ifade edilebilir. İncelenen makalelerde tek denekli araştırma, meta-analiz, etnografik, tarihi araştırma, eylem araştırması, olgubilim, kuram oluşturma çalışmaları, anlatı araştırması desenleri ile yapılan çalışmalara rastlanılmamıştır. Bu açıdan makalelerde araştırma desenleri açısından çeşitlilik olsa da daha çalışılmamış ve az çalışılmış desenlerin olduğu belirlenmiştir. Örnek olarak deneysel çalışmaların arttırılması, alan yazına yeni eğitim programlarının kazandırılmasını da beraberinde getirecektir. Akran ilişkileri araştırmalarında desenlerin çeşitlilik göstermesi, çocuk-çocuk ilişkilerinin detaylı olarak ele alınmasını sağlayabilecek ve konunun anlaşılabilirliğini arttıracaktır. Araştırma desenlerinin çeşitlenmesi, bulguları da zenginleştirecek ve uzun vadede konu ile ilgili oluşturulabilecek müdahale programlarının şekillenmesine olanak sağlayabilecektir. Makalelerde çalışma gruplarının babaların da dahil edileceği şekilde çeşitlenmesi gerektiği ifade edilebilir. Babaların küçük çocukların akran ilişkilerindeki etkilerine yönelik gerek kesitsel gerekse boylamsal çalışmaların arttırılması, farklı değişkenlerin ele alınabileceği çalışmaların planlanması önem taşımaktadır.

Çocuk yaş grubu açısından küçük yaş grubu çocuklar ile geniş yaş aralıklarının yer aldığı çalışmaların artmasının önem taşıdığı vurgulanabilir. Çalışma grubu büyüklüğü açısından incelenen makalelerde 0-50 ile 501 ve üstü örneklem büyüklüğü şeklinde oldukça geniş aralıkların yer aldığı söylenebilir. Veri toplama araçlarının türü açısından çeşitlilik görülmekle birlikte anket, günlük, gözlem gibi türlerin yer aldığı çalışmaların artması gerektiği belirtilebilir. Veri toplama araç sayısı açısından 5 ve üstü veri toplama aracının yer aldığı çalışmalar arttırılabilir. Örneklem seçim yönteminde, farklı yöntemlerin kullanılmasıyla birlikte bazı yöntemlerin daha sık tercih edildiği görülmektedir. Bu noktada, tabakalı örnekleme, uygun örnekleme, kartopu örnekleme, sistematik, aykırı, maksimum çeşitlilik, benzeşik, tipik ve tabakalı amaçlı örnekleme yöntemlerine dayalı çalışmaların artması gerektiği ifade edilebilir. İncelenen makalelerde konu değişkeni, akran ilişkileri değişkenleri ve akran ilişkileri doğrultusunda ele alınan değişkenler açısından çeşitlilik olduğu ifade edilebilir.

Araştırmanın bulgularından yola çıkılarak geliştirilen önerilerin yanı sıra sınırlılıklarından kaynaklı olarak da bazı öneriler sunulabilmektedir. Öncelikle bu çalışma, beş indeks ile sınırlıdır. Sonraki derleme çalışmalarında ek olarak ya da tamamen farklı indeksler çerçevesinde inceleme yapılabilir. Araştırmada Türkiye’de gerçekleştirilen akran ilişkileri konulu çalışmalar yer alırken yurt dışındaki çalışmaları da ele alan derlemeler planlanabilir.

Görüldüğü üzere okul öncesi dönemde akran ilişkileri konusunun araştırmacılar tarafından ilgi duyulan konulardan biri olduğu, yapılan çalışmalarda konu, araştırma deseni, türleri, örnekleme seçim yöntemi, veri toplama türleri/araçları, çalışma grubu büyüklüğü açılarından çeşitlilik olmasına karşılık yine de hala çalışılmamış konular, desenler, türler ve konular olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda okul öncesi dönem çocuklarında akran ilişkileri konulu makalelerin çeşitliliği arttıracak şekilde planlanmasının önemli olduğu söylenebilir. Ek olarak özellikle COVID 19 sürecinin uzun süreli etkileri bağlamında da okul öncesi dönemde akran ilişkileri konusunun araştırmalar doğrultusunda devamlılığının olabileceği söylenebilir. Yukarıda da belirttiği üzere küçük çocuklarda teknolojik araçların kullanım sıklığının artması, kullanım yaşının düşmesi, COVID 19 sürecinde dünyaya gelen çocukların büyürken karşılaştığı sosyal izolasyon gibi son yıllara ilişkin bazı toplumsal durumlar, okul öncesi dönemde akran ilişkilerine yönelik çalışmaların devamlılığını destekleyebilmektedir. Bu noktada farklı konular, gelişim alanları, araştırma yaklaşımları, örneklem grupları, geniş yaş aralıkları gibi birçok noktada çeşitliliğin arttırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Etik Beyan

Bu araştırma, etik onay istenilen araştırmalar kapsamında yer almadığı için etik onay izni bulunmamaktadır. Ek olarak çalışma, tüm etik ilkelere uygun olacak şekilde hazırlanmıştır. Bu makalede yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur ve yazarların makaleye katkı oranları şu şekildedir: 1. yazar %25, 2. Yazar %25, 3. yazar %25, 4. yazar %25.

KAYNAKÇA

Anaçalı, E. (2023). The association between parenting practices and peer rejection, moderated by sensory processing sensitivity of the child (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez No: 791673).

- Avcı, D., Tarı Selçuk, K., & Kaynak, S. (2019). Okul öncesi dönemdeki çocukların akran ilişkileri ve belirleyicileri. *Güncel Pediatri*, 17(1), 17-33. doi: 10.32941/pediatri.544465.
- Beyazkürk, D., Anliak, Ş., & Dinçer, Ç. (2007). Çocuklukta akran ilişkileri ve arkadaşlık. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, (26), 13-26.
- Boivin, M. (2005). The origin of peer relationship difficulties in early childhood and their impact on children's psychosocial adjustment and development. In Tremblay, R. E., Barr, R. G., Peters RDeV (Eds.), *Encyclopedia on early childhood development* [online] (pp. 1-7). Montreal, Quebec: Center of Excellence for Early Childhood Development.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çakır, S., & Güntekin Akduman, G. (2023). Annelerin bilinçli farkındalıkları ile okul öncesi dönem çocuklarının kaygı düzeyleri ve arkadaşlık becerileri arasındaki ilişki. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 73-93. doi: 10.30855/gjes.2023.09.01.004.
- Deretarla Gül, E. (2008). Meşrutiyetten günümüze okul öncesi eğitim. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 269-278.
- Dinçer, Ç., Baş, T., Teke, N., Aydın, E., İpek, S. & Göktaş, İ. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarının kişilerarası problem çözme ve sosyal becerileri ile akran ilişkilerinin değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 882-900. doi: 10.17240/aibuefd.2019.19.49440-478714.
- Demirtaş Zorbaz, S., Arıkan, İ., & Gül, S. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarında akranlar tarafından dışlanmanın yordayıcıları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(1), 193-202. doi: 10.24315/tred.884775.
- Durmuşoğlu Saltalı, N. (2013). Okul öncesi dönemde duygusal becerilerin geliştirilmesi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 107-120.
- Endedijk, H. M., Cillessen, A. H. N., Bekkering, H., & Hunnius, S. (2020). Cooperation and preference by peers in early childhood: A longitudinal study. *Social Development*, 29(3), 854-870. doi:10.1111/sode.12437
- Ekinci Vural, D., & Kocabaş, A. (2016). Okul öncesi eğitim ve aile katılımı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1174-1185. <https://doi.org/10.17755/esosder.263223>
- Erbay, F., & Durmuşoğlu Saltalı, N. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının okul hazırbulunuşluklarının yordayıcısı olarak sosyal bağımsızlık. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(31), 4138-4155. doi: 10.26466/opus.681864.
- Fabes, R. A., Martin, C. L., & Hanish, L. D. (2003). Young children's play qualities in same-, other-, and mixed-sex peer groups. *Child development*, 74(3), 921-932.
- Gülay, H. (2009). Okul öncesi dönemde akran ilişkileri. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(22), 82-93.
- Gülay, H., & Erten, H. (2011). Okul öncesi dönem çocuklarının akran kabullerinin okula uyum değişkenleri üzerindeki yordayıcı etkisi. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 81-92.
- Gülay Ogelman H., & Erten Sarıkaya, H. (2013). Okul öncesi eğitimi almış çocukların akran ilişkileri değişkenlerinin 5 ve 6 yaşta incelenmesi: İki yıllık boylamsal çalışma. *Journal of Turkish Studies*, 8(8), 1859-1871. doi: 10.7827/TurkishStudies.5524.
- Gülay Ogelman, H., & Güngör, H. (2022). Okul öncesi eğitim alanında 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış akran ilişkileri konulu tezlerin incelenmesi. *Humanistic Perspective*, 4(3), 658-680. doi: 10.47793/hp.1159015.
- Gülay Ogelman, H., Güngör, H., & Demirci, A. (2023). Türkiye'de okul öncesi eğitim alanında 2011-2021 yılları arasında yayınlanmış aile katılımı konulu makalelerin incelenmesi. *Uluslararası Psiko-Sosyal Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 241-260.
- Gülay Ogelman, H., Körükçü, Ö., Erten Sarıkaya, H., Güngör, H., & Ersan, C. (2015). Ladd ve Profilet

- Çocuk Davranış Ölçeği, Akran Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği ve Resimli Sosyometri Ölçeğinin dört yaş Türk çocukları için geçerlik güvenirlik çalışmaları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 109-129. doi: 10.5578/JSS.10560.
- Gültekin Akduman, G. (2012). Okul öncesi dönemde akran zorbalığının incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23(1), 107-120.
- Gürleyik, S., & Gözün Kahraman, Ö. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarında zihin kuramı ve akran ilişkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 201-212. doi: 10.16986/HUJE.2019055015.
- Güzel, H., & Tüfekçi, A. (2021). Okul öncesi dönemde çocuğu olan babaların baba çocuk ilişkileri ve babalık rolü algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi: Gaziantep ili örneği. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 11(2), 463-489. doi: 10.23863/kalem.2021.182.
- Kahiloğulları, S., Çetin, R., Çeken, R., Özcan, H., & Tunç, T. (2022). Fen eğitiminde gerçekleştirilen boylamsal araştırmaların yöntemsel özellikler bakımından incelenmesi. *Studies in Educational Research and Development*, 6(1), 1-19.
- Kapıcı, E. G., & Çorbacı Oruç, A. (2003). Okul-öncesi çocuklarda sosyometrik yöntemlerin karşılaştırılması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 10, 100-107.
- Kara, E. (2023). Karma araştırma yönteminin teorik olarak ve örnek araştırmalarla incelenmesi. *Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 73-90. <https://doi.org/10.31006/gipad.1310518>
- Karaca, N. H., Gündüz, A., & Aral, N. (2011). Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal davranışının incelenmesi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 4(2), 65-76.
- Kesik, C., & Çiğerci, F. M. (2020). Sınıf öğretmenliği alanında yapılmış doktora tezlerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi (2016-2019 yılları arası). *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(34), 450-471. doi: 10.29329/mjer.2020.322.21.
- Kunt Erol, N. (2017). 48-66 aylık çocuklar için hazırlanan Sosyal Konum Geliştirme Programının etkisinin incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez No: 460766).
- Kuyucu, Y., & Tepeli, K. (2013). 60-72 aylık çocukların akranlarına karşı gösterdikleri duygusal ve davranışsal tepkilerinin duyguları anlama becerileri açısından incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(1) 91-100.
- Larivière-Bastien D., Aubuchon O., Blondin A., Dupont D., Libenstein J., Séguin F., Tremblay A., Zarglayoun H., Herba C. M., & Beauchamp M. H. (2022). Children's perspectives on friendships and socialization during the COVID-19 pandemic: A qualitative approach. *Child Care Health Dev.* 48(6):1017-1030. doi: 10.1111/cch.12998. PMID: 35288965; PMCID: PMC9111596.
- Magis-Weinberg L., Arreola Vargas M., Carrizales A., Trinh C. T., Muñoz Lopez D. E., Hussong A. M., & Lansford J. E. (2024). The impact of COVID-19 on the peer relationships of adolescents around the world: A rapid systematic review. *J Res Adolesc.* Apr 29. doi: 10.1111/jora.12931. Epub ahead of print. PMID: 38682766.
- Mercan, H., & Yükselen, A. (2022). 60-72 aylık çocukların öz düzenleme becerileri ile zorbalıkla baş etme stratejilerinin incelenmesi. *TEBD*, 20(2), 587-609. doi: 10.37217/tebd.990216.
- Metin Aslan, Ö. (2018). Peer rejection and internalizing behavior: The mediating role of peer victimization in preschool. *The Journal of Genetic Psychology*, 179(4), 198-206.
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., & Altman, D. G. (2009). Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: the PRISMA statement. *BMJ*, 339(jul21 1), b2535-b2535. <https://doi.org/10.1136/bmj.b2535>
- Özgöker, S., & Gürşimşek, A. I. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin akran zorbalığına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 37(3), 857-874. doi: 10.33308/26674874.2023373642.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

- Salı, G. (2014). Okulöncesi dönem çocuklarında akran ilişkilerinin ve akran şiddetine maruz kalmanın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(2), 195-216. doi: 10.14812/cufej.2014.020.
- Seçer, Z., Gülay Ogelman, H., Önder, A., & Berengi, S. (2012). Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocukların akran ilişkileri ile annelerinin ebeveynliğe yönelik özyeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 1993-2008.
- Sert, H., Ölçer Demirkıran, S., Arslan Göz, P. & Beler, H. (2023). Bir nitel araştırma yöntemi: Görüşme, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(71):4071-4075. doi: http://dx.doi.org/10.29228/JOSHAS.74031
- Solak Arabacı, M. S., & Demircioğlu, H. (2019). 5-6 yaş grubu çocukların akran ilişkilerinin incelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3(6), 205-221. doi: 10.31461/ybpd.611507.
- Striganesh K., Shanthanna H., & Busse J. W. (2016). A brief overview of systematic reviews and meta-analyses. *Indian J Anaesth.* 60(9):689-694. doi: 10.4103/0019-5049.190628. PMID: 27729699; PMCID: PMC5037953.
- Şen, B., & Özbey, S. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının duygusal zekâ düzeyleri ile akran ilişkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Education Sciences (Nwsaes)*, 12(1), 40-57. doi: 10.12739/NWSA.2017.12.1.1C0668.
- Tayler, C. (2015). Learning in early childhood: Experiences, relationships and 'learning to be'. *European Journal of Education*, 50(2), 160-174. https://doi.org/10.1111/ejed.12117
- Tican Başaran, S., & Ulubey, Ö. (2018). 2013 Okul öncesi eğitim programının değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 51(2), 1-38. doi: 10.30964/auebfd.417643.
- Tricco, A. C., Lillie, E., Zarin, W., O'Brien, K. K., Colquhoun, H., Levac, D., Moher, D., Peters, M. D. J., Horsley, T., Weeks, L., Hempel, S., Aki, E. A., Chang, C., McGowan, J., Stewart, L., Hartling, L., Aldcroft, A., Wilson, M. G., Garritty, C., & Straus, S. E. (2018). PRISMA extension for scoping reviews (PRISMA-ScR): Checklist and explanation. *Annals of Internal Medicine*, 169(7), 467-473. https://doi.org/10.7326/M18-0850
- Tunçeli, H. İ., & Zembat, R. (2017). Erken çocukluk döneminde gelişimin değerlendirilmesi ve önemi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 1-12.
- Uysal, H., & Dinçer, Ç. (2012). Okul öncesi dönemde akran zorbalığı. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(4), 468-483.
- Ünal, O. (2022). Türkiye'de eğitim fakültesi dergilerinde yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 6(2), 256-281. doi: 110.38015/sbyy.1180249.
- WHO (World Health Organization) (2019). *Guidelines on physical activity, sedentary behaviour and sleep for children under 5 years of age*. Geneva: WHO. https://apps.who.int/iris/handle/10665/311664
- Yazıcı, Z., Duyan, V., & Gelbal, S. (2013). Yalnızlık ve Sosyal Memnuniyetsizlik Ölçeğinin 60-72 aylık Türk çocuklarına uyarlanması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 45-58.
- Yılmaz, Ş., & Savcı, G. (2022). Güncel eğitim sorunlarına yönelik çalışmaların tematik olarak incelenmesi: Sınıf eğitimi örnekleme. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9, 391-417. doi:10.30900/kafkasegt.993526.
- Yi, Y. J., & Shin, Y. (2016). Longitudinal study of child-teacher relationship and peer interactions based on latent profile analysis. *Fam. Environ. Res.* 54(3), 321-332. http://dx.doi.org/10.6115/fer.2016.025
- Yoleri, S. (2022). Okul öncesi dönemde baba katılımını etkileyen değişkenlerin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 1-9.
- Zabatiero J, Straker L, Mantilla A, Edwards S, Danby S. (2018). Young children and digital technology: Australian early childhood education and care sector adults' perspectives. *Australasian Journal of Early Childhood*, 43(2), 14-22. doi: 10.23965/AJEC.43.2.02.

Araştırmaya Dahil Edilen Makaleler

- Adak Özdemir, A. (2018). Okul öncesi eğitimde kaliteye ilişkin çocuk görüşleri: Fiziksel ortam, akran ilişkileri ve etkinlikler. *Turkish Studies (Elektronik)*, 13(11), 33-53.
- Ahmetoğlu, E., Acar, I. H., & Aral, N. (2016). Penn etkileşimli akran oyun ölçeği ebeveyn formunun (PIPPS-P) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic. Turkish Studies (Elektronik)*, 11(9), 31-52. doi: 10.7827/TurkishStudies.9634.
- Akman, B., Topçu, Z., Baydemir, G., Şahin, S., Şirin, E., & Çelik Arslan, A. (2011). 6 yaş grubu çocukların sosyal becerilerinin oyun arkadaşı tercihleri üzerindeki etkisi. *E-Journal Of New World Sciences Academy*, 6(2), 1548-1560.
- Alp, H. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocukların saldırgan davranışları ve sosyalleşme süreçlerine akran eğitimi ve oyun etkinliklerinin etkisi. *International Journal Of Social Sciences And Education Research*, 2(2), 636-658.
- Arı Arat, C., & Özdemir Beceren, B. (2021). Okul öncesi dönem 5 yaş çocuklarının sosyal konumları ile mizaç özellikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 112-132.
- Atış Akyol, N., & Güney Karaman, N. (2020). En iyi arkadaşın kim? Okul öncesi kurumda arkadaş ilişkileri. *Kastamonu Education Journal*, 28(6), 2391-2400. doi: 10.24106/kefdergi.692753.
- Atış Akyol, N., & Güney Karaman, N. (2021). Çocukların akran ilişkileri öğretmen değerlendirme ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 10(3), 1066-1084. doi: 10.30703/cije.811946.
- Avcı, D., Tarı Selçuk, K., & Kaynak, S. (2019). Okul öncesi dönemdeki çocukların akran ilişkileri ve belirleyicileri. *Güncel Pediatri*, 17(1), 17-33. doi: 10.32941/pediatrici.544465.
- Aydilek Çiftçi, M., & Özgün, Ö. (2011). Okul öncesi dönemdeki çocukların oyuncak tercihlerinin ve akran etkileşimlerinin ebeveyn cinsiyet rolleri algısı bağlamında incelenmesi. *E-Journal Of New World Sciences Academy*, 6(3), 2246-2261.
- Aydoğdu, F. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarının akran ilişkileri ile okula uyumları arasındaki ilişkide öz-düzenleme becerilerinin aracılık rolü. *Eğitim ve Bilim*, 47(212), 177-195. doi: 10.15390/EB.2022.11353
- Bağcı Çetin, B. (2023). 5-6 yaş çocuklarının dijital oyun bağımlılığı eğilimlerinin akran zorbalığı davranışlarını yordayıcı rolü. *Hakkâri Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 10-25.
- Bayhan, P., & Öz, N. S. (2018). 3-6 yaş arasındaki çocuklarda benlik algısı, öz saygı ve öz yeterliliğin ebeveyn tutumu ve akran kabulü ile ilişkisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(3), 34-53.
- Beyazkürk, D., Anlık, Ş., & Dinçer, Ç. (2007). Çocuklukta akran ilişkileri ve arkadaşlık. *Eurasian Journal Of Educational Research*, (26), 13-26.
- Demirtaş Zorbaz, S., Arıkan, İ., & Gül, S. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarında akranlar tarafından dışlanmanın yordayıcıları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(1), 193-202. doi: 10.24315/tred.884775.
- Dilek Çin, B., Özel, Ö., & Ünüvar, P. (2023). Okul öncesi dönem çocukların izledikleri çizgi filmlerin akran zorbalığı açısından incelenmesi: Rafadan Tayfa örneği. *Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 4(2), 43-53. doi: 10.59062/ijpes.1297715
- Dinçer, Ç., Baş, T., Teke, N., Aydın, E., İpek, S., & Göktaş, İ. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarının kişiler arası problem çözme ve sosyal becerileri ile akran ilişkilerinin değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 882-900. doi: 10.17240/aibuefd.2019.19.49440-478714
- Erol, A., & Gülay Ogelman, H. (2020). Çocukların saldırganlık ve akran şiddetine maruz kalma düzeylerinin akranları tarafından sevilme düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 11-21.
- Ersal, H., & Alabay, E. (2023). 60-72 aylık okul öncesi dönem çocuklarının empati düzeyleri, benlik algıları

- ve oyun etkileşimleri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(21), 385-426. doi: 10.46778/goputeb.1216167.
- Gülay, H. (2009). Okul öncesi dönemde akran ilişkileri. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(22), 82-93.
- Gülay, H. (2011). 5-6 yaş grubu çocuklarda okul uyum ve akran ilişkileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 1-10.
- Gülay, H. (2011). Yaş ve cinsiyet açısından 5-6 yaş çocuklarının akran ilişkileri. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 43, 107-124.
- Gülay, H., & Erten, H. (2011). Okul öncesi dönem çocuklarının akran kabullerinin okula uyum değişkenleri üzerindeki yordayıcı etkisi. *E-İnternational Journal Of Educational Research*, 2(1), 81-92.
- Gülay Ogelman, H., Amca Toklu, D., Kahveci, D., & Akdoğan, S. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarının bağımsız öğrenme davranışlarının sosyal konum değişkenleri üzerindeki yordayıcı etkilerinin incelenmesi. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 170-184. doi: 10.34086/rteusbe.1118528.
- Gülay Ogelman, H., & Aytaç, P. (2020). Küçük çocuklarda akran ilişkilerinin okula uyum değişkenlerini yordayıcı gücü: KKTC örneği. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (23), 647-668.
- Gülay Ogelman, H., & Ersan, C. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi stratejilerinin çocukların akran ilişkileri üzerindeki etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 63-84. doi: 10.14686/BUEFAD.201428172.
- Gülay Ogelman, H., & Erten, H. (2013). 5-6 Yaş çocuklarının akran ilişkileri ve sosyal konumlarının okula uyum düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisi boylamsal çalışma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (30), 453-163.
- Gülay Ogelman H., & Erten Sarıkaya, H. (2013). Okul öncesi eğitimi almış çocukların akran ilişkileri değişkenlerinin 5 ve 6 yaşta incelenmesi: İki yıllık boylamsal çalışma. *Journal of Turkish Studies*, 8(8), 1859-1871. doi: 10.7827/TurkishStudies.5524.
- Gülay Ogelman H., & Erten Sarıkaya, H. (2014). Okul öncesi dönem çocuklarının oyun davranışlarının akran ilişkileri üzerindeki yordayıcı etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(3), 301-321.
- Gülay Ogelman, H., & Erten Sarıkaya, H. (2014). 5-6 yaş çocukların sosyal beceri, akran ilişkileri ve okula uyum düzeyleri ile kardeş değişkenleri arasındaki ilişkiler. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (41), 0-11.
- Gülay Ogelman, H., & Erten Sarıkaya, H. (2016). Beş yaş çocuklarının akran şiddetine maruz kalma ve akran şiddetini uygulama düzeylerinin izlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (37), 187-203.
- Gülay Ogelman, H., Gökteş, I., & Ok, B. (2023). Okul öncesi dönemde öğrenmede öz düzenleme açısından akran ilişkileri. *Usobed Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 7(2), 185-206. doi: 10.46452/baksoder.1288360.
- Gülay Ogelman, H., Gündoğan, A., Erten Sarıkaya, H., & Önder, A. (2016). Anaokuluna devam eden çocuklarda serbest ve hareketli oyun düzenlemelerinin akran ilişkilerine etkisinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(2), 163-174.
- Gülay Ogelman, H., & Güngör, H. (2022). Okul öncesi eğitim alanında 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış akran ilişkileri konulu tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 658-680. doi: 10.47793/hp.1159015.
- Gülay Ogelman, H., Körükçü, Ö., Erten Sarıkaya, H., Güngör, H., & Ersan, C. (2015). Ladd ve Profilet çocuk davranış ölçeği, akran şiddetine maruz kalma ölçeği ve resimli sosyometri ölçeğinin dört yaş Türk çocukları için geçerlik güvenirlik çalışmaları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 109-129. doi: 10.5578/JSS.10560.
- Gültekin Akduman, G. (2012). Okul öncesi dönemde akran zorbalığının incelenmesi. *Toplum ve Sosyal*

Hizmet, 23(1), 107-120.

- Gün, R. Ş., & Gültekin Akduman, G. (2022). Okul öncesi çocuklarının psikolojik sağlamlıklarının akran zorbalığı davranışları ile ilişkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(1), 107-123. doi: 10.37217/tebd.1019516.
- Gündoğdu, S., & Yaşar, M. (2021). Okul öncesi dönemde çocuklar arasındaki sınıf içi güç ilişkilerinin incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(1), 122-141. doi: 10.7822/omuefd.790496.
- Gürleyik, S., & Gözün Kahraman, Ö. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarında zihin kuramı ve akran ilişkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 201-212. doi: 10.16986/HUJE.2019055015
- Kanmaz, T., & Tezel Şahin, F. (2022). Okul öncesinde akran ilişkileri ölçeği ebeveyn ve öğretmen formlarının geliştirilmesi. *Turkish Studies - Education*, 17(3), 437-468. doi: 10.7827/TurkishStudies.55791.
- Kapçı, E. G., & Çorbacı Oruç, A. (2003). Okul-öncesi çocuklarda sosyometrik yöntemlerin karşılaştırılması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 10, 100-107.
- Kuyucu, Y., & Tepeli, K. (2013). 60-72 aylık çocukların akranlarına karşı gösterdikleri duygusal ve davranışsal tepkilerinin duyguları anlama becerileri açısından incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (36), 91-100.
- Mercan, H., & Yükselen, A. (2022). 60-72 aylık çocukların öz düzenleme becerileri ile zorbalıkla baş etme stratejilerinin incelenmesi. *TEBD*, 20(2), 587-609. doi: 10.37217/tebd.990216.
- Özgöker, S., & Gürşimşek, A. I. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin akran zorbalığına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 37(3), 857-874. doi: 10.33308/26674874.2023373642.
- Pazarbaşı, H., & Cantez, K. E. (2019). Anaokuluna devam eden 66 ayını doldurmuş çocukların öz düzenleme becerileri ile akran ilişkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (5), 267-283. doi: 10.21733/ibad.624687.
- Salı, G. (2014). Okulöncesi dönem çocuklarında akran ilişkilerinin ve akran şiddetine maruz kalmanın çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(2), 195-216. doi: 10.14812/cufej.2014.020.
- Seçer, Z., Gülay Ogelman, H., Önder, A., & Berengi, S. (2012). Okul öncesi 5-6 yaş grubu çocukların akran ilişkileri ile annelerinin ebeveynliğe yönelik özyeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 1993-2008.
- Semiz, S., & Lindberg, E. N. (2022). Okul öncesi dönemde görülen akran zorbalığının duygusal zekâ ve aile değişkenleri temelinde incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(2), 764-781. doi: 10.16986/HUJE.2020063983.
- Solak Arabacı, M., & Demircioğlu, H. (2019). 5-6 yaş grubu çocukların akran ilişkilerinin incelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3(6), 205-221. doi: 10.31461/ybpd.611507.
- Şen, B., & Özbey, S. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının duygusal zekâ düzeyleri ile akran ilişkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Education Sciences (Nwsaes)*, 12(1), 40-57. doi: 10.12739/NWSA.2017.12.1.1C0668.
- Teke, N., & Şen, M. (2022). Okul öncesi çocukların cinsiyetleri, sosyal davranışları, mizaç özellikleri ve yanlış inanç performansları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 11(1), 11-25. doi: 10.30703/cije.885512.
- Uluç S., & Öktem, F. (2009). Okul öncesi çocuklarda güvenli yer senaryolarının değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 69-83.
- Ural, G., Gültekin Akduman, G., & Şepitci Sarıbaş, M. (2022). Okul öncesi çocuklarının akran zorbalığına maruz kalma düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 12(1), 313-337. doi: 10.23863/kalem.2022.231.

- Uysal, H., & Dinçer, Ç. (2012). Okul öncesi dönemde akran zorbalığı. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(4), 468-483.
- Uysal, H., & Dinçer, Ç. (2015). Akran zorbalığını belirlemede bir araç; Hikâyeleştirilmiş varsayımsal durumlar formu. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (34), 52-74.
- Yağan Güder, S., Alabay, E., & Güner, E. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında karşılaştıkları davranış problemleri ve kullandıkları stratejiler. *İlköğretim Online*, 17(1), 414-430. doi: 10.17051/ilkonline.2018.413792.
- Yazıcı, Z., Duyan, V., & Gelbal, S. (2013). Yalnızlık ve sosyal memnuniyetsizlik ölçeğinin 60-72 aylık Türk çocuklarına uyarlanması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 45-58.

EXTENDED SUMMARY

The aim of this research is to examine 57 articles on peer relationships in the field of preschool education in Turkey between years 2000-2023. During the data collection process of the research, the search was carried out under 8 keyword groups: "peer, peer relationships, peer relationship, peers, peer relationships during preschool, peer relationships in preschool education, peer relationship in preschool and peers in preschool" were searched in Acarindex, Ebscohost, Google Scholar, TR Index and Turkish Education Index. The date range was determined as 2000-2023 for the scanning process. Another criterion for articles outside the year is that they cover the preschool period. With this respect, peer relationships articles that do not include preschool children, mothers-fathers with preschool children, preschool teachers and teacher candidates were excluded. In addition, peer relationships studies conducted on individuals with special needs in the preschool period were also excluded from the scope. The data were examined with the content analysis technique in line with the sub-purposes of the research. Excel program was used during the analysis process. In the research, articles on peer relationships during the preschool period were evaluated in terms of a number of criteria including year, research approaches, data collection times, research designs, study groups, child age groups, study group size, type and number of data collection tools, sample selection method, subject variable, peer relations variables and variables related to peer relationships. The articles were analysed based on the identified criteria and the findings were presented by giving frequency and percentage values.

According to the findings, it can be stated that articles concerning peer relationships during the preschool period have increased regularly over the past years. It was observed that the quantitative research approach was preferred the most in the articles and the mixed approach was preferred the least. The relational scanning method was mostly used in quantitative studies, basic qualitative research was used in qualitative studies and convergent parallel design was used in mixed studies. While the majority of articles were cross-sectional, it is evident that longitudinal studies have also been conducted. It is also evident that the study group mostly involved in research was children. With respect to age groups, it was observed that researches were conducted mostly on the 5-6 years old group. Articles with a maximum of 3 and at least 6 data collection tools were found. Although the majority of the articles were studies that dealt with peer relationships with different variables, it was determined that there were also articles and compilation studies that only included peer relationships. It was observed that 17 variables were discussed in the articles, most of which was the aggression variable and the least were friendship, peer education, power dominance in peer relationships, peer reactions, interpersonal problem solving, loneliness and social dissatisfaction variables. It is evident that peer relationships were examined in the articles with respect to 22 variables. Among these variables, the demographic information (age, gender, duration/type of preschool education, type of school the student is attending, social-economic status, mother's-father's age/educational background/working status/profession, family structure, birth order, having siblings or not, number/gender of siblings, presence of physical illness) variable was investigated the most.

When the findings of the research are taken into consideration, as a result of 57 articles examined in accordance with certain criteria, it can be said that articles on peer relationships during the preschool period have been published frequently in recent years. In this context, it can be stated that peer relationships studies are regularly included in the preschool period literature. It can be said that there is diversity in terms of research types, both as research and literature review. While it can be stated that there is diversity in terms of research approaches, it is believed to be important to increase the number of mixed-design studies. In

addition to the diversity of studies in terms of data collection times, it can be emphasized that longitudinal studies can be increased. In the articles examined, no studies using single-subject research, meta-analysis, ethnographic, historical research, action research, phenomenology, theory-building studies or narrative research designs were found. With this respect, although there is diversity in terms of research designs in the articles, it has been determined that there are unstudied and less studied designs. For example, increasing experimental studies will bring about the introduction of new training programs into the literature. Diversity of designs in peer relationships research will enable child-child relationships to be discussed in detail and increase the intelligibility of the subject. Increasing the diversity of research designs will enrich the findings and enable the shaping of intervention programs that can be created on the subject in the long term. The need to include fathers in the study groups can be stated in the articles. It is crucial to increase both cross-sectional and longitudinal studies on the effects of fathers on young children's peer relationships and to plan studies in which different variables can be addressed.

With respect to the child age group, it can be emphasized that it is important to increase studies involving younger children and wider age ranges. It can be said that there are quite wide ranges in the articles examined in terms of study group size, from 0-50 to 501 and above sample sizes. Although there is diversity with respect to the type of data collection tools, it can be stated that studies involving types such as surveys, diaries and observations should be increased. With respect to the number of data collection tools, studies involving 5 or more data collection tools can be increased. Although different methods are used in the sample selection method, it was observed that some methods are preferred more frequently. At this point, it can be stated that there is a need to increase studies based on stratified sampling, convenience sampling, snowball sampling, systematic, outlier, maximum diversity, homogeneous, typical and stratified purposeful sampling methods. It can be underlined that there is diversity in the examined articles with respect to subject variables, peer relationships variables and variables discussed in line with peer relationships.

In addition to the suggestions developed based on the findings of the research, some suggestions can also be offered due to its limitations. First of all, this study is limited to five indexes. In future compilation studies, additional or completely different indexes may be examined. While the research includes studies on peer relations carried out in Turkey, compilations that include studies abroad can also be planned.

It is evident that the subject of peer relationships during the preschool period is one of the topics of interest to researchers, and although there is diversity in the studies in terms of subject, research design, types, sample selection method, data collection types/tools and study group size, there are still unstudied topics, patterns, types and subjects. With this respect, it can be stated that it is crucial to plan articles on peer relationships among preschool children in a way that increases diversity. In addition, it can be said that the subject of peer relationships during the preschool period may continue in line with research, especially in the context of the long-term effects of the COVID 19 process. As mentioned above, some social situations of recent years, such as the increase in the frequency of use of technological devices among young children, the decrease in the age of use and the social isolation that children born during the COVID 19 period face while growing up, can support the continuity of studies on peer relationships during the preschool period. At this point, it is thought to be important to increase diversity in many points such as different topics, development areas, research approaches, sample groups and wide age ranges.